

kostnadsberäknad till cirka 300 milj. kr (1974 års priser). Dess kapacitet är 1,4 milj. ton, vilket kan jämföras med att den totala svenska cementproduktionen 1974 uppgick till cirka 3,7 milj. ton (kapacitet 4,6 milj. ton), och med att Cementas för närvarande största ugnar har en kapacitet på 700 000 ton. Det är när detta skrivs ej helt klart om Slite-projektet kommer att genomföras. Om så icke skulle bli fallet torde emellertid andra åtgärder vidtas för att sänka produktionskostnaderna, t. ex. ombyggnader av våt-ugnar till torrugnar.

Utöver investeringar inom cementindustrin genomförs under perioden 1974—1980 endast ett fåtal investeringar av större omfattning, t. ex. Pilkingtons planglasverk i Halmstad och Rockwools anläggning i Hällekis.

Investeringsprognosen har gjorts på så sätt att de investeringsplaner som angivits av de i enkäten utvalda företagen har accepterats. Till dessa har sedan lagts en ungefär oförändrad investeringsnivå för övriga företag. En investeringssumma på omkring 560 milj. kr (1974 års priser) i genomsnitt per år förefaller möjlig, vilket kan jämföras med 1974 års investeringar på 430 milj. kr. Den här antagna investeringsutvecklingen kan förefalla optimistisk med tanke på att branschen tillhör de minst expansiva inom svensk industri. Vi tror dock att strukturomvandlingen inom branschen kommer att kräva betydande investeringar. Skulle strukturomvandlingen bli av mindre omfattning blir också investeringarna något mindre, och som alternativ stannar vi vid en årlig genomsnittlig investeringssumma på 520 milj. kr.

10.8 *Järn-, stål- och metallverk*

10.8.1 **Branschens omfattning**

Branschen består, förutom av järn- och stålverk, av ferrolegeringsverk samt övriga metallverk. Av förädlingsvärdet i branschen på 6,6 miljarder kr 1974 svarade järn- och stålverken för 83 % och ferrolegeringsverken samt övriga metallverk för 17 %. Därför görs i det följande en relativt utförlig redovisning för järn- och stålverken, vilka även har indelats i handels- och specialstålverk. Ferrolegeringsverken och övriga metallverk behandlas mera översiktligt.

10.8.2 **Järn- och stålverk**

10.8.2.1 *Inverkan av Stålverk 80 på prognosen*

Varje produktionsprognos för den svenska järn- och stålindustrin fram till 1980 är i hög grad beroende av hur Stålverk 80 kommer att se ut. Vid den tidpunkt då enkäten besvarades av företagen (hösten 1974—våren 1975) inkluderade de utåt kända planerna för Stålverk 80 endast det ursprungliga utbyggnadsprogrammet, nämligen ett ämnesstålverk för 4 milj. ton handelsstålämnen per år. Eftersom det var meningen att dessa ämnen i första hand skulle exporteras, skulle de svenska stålföretagens framtida produktion inte direkt påverkas.

Utgångspunkten för IUI:s granskning av de erhållna enkätsvaren för järn- och stålverken är därför följande: Planeringen inom specialstålver-

ken, vilka 1974 svarade för ca 62 % av saluvärdet i järn- och stålverken,¹ antas inte alls ha påverkats av Stålverk 80, som ju skall producera enbart handelsstålprodukter. Handelsstålverken exklusive NJA antas också ha re-
dovisat sina planer under antagande att Stålverk 80 inte skulle konkurrera med deras egen produktion. För NJA antas den väntade expansionen utgöras dels av tillväxt inom "gamla" NJA upp till fullt utnyttjande av den nya kapacitet (1,9 milj. ton råstål) som erhållits genom de senaste årens investeringsprogram, vilket avslutats 1975, dels av tillväxt genom Stålverk 80. Den senare delen är naturligtvis dominerande. Under dessa antaganden kan de erhållna enkätsvaren sägas representera företagens förväntningar om sin marknadsutveckling fram till 1980.

Under 1975 har emellertid de utåt kända planerna för Stålverk 80 radikalt förändrats. Förutom ett ämnesstålverk diskuteras nu (vid början av 1976) även tre valsverk för vidare bearbetning av ämnena. Samtidigt avser man att bygga Stålverk 80 i etapper, varav första etappen skulle kunna utgöras av halva det ursprungliga Stålverk 80, dvs. en masugn, en LD-konverter (ev. två) och en stränggjutningsanläggning, men med komplettering med ett valsverk. Den andra halvan av det ursprungliga ämnesstålverket och eventuella valsverk skulle byggas ut senare.

För IUI:s prognos innebär Stålverk 80 två problem. För det första förefaller tidsplanen för de olika etapperna högst osäker; för det andra är det oklart hur mycket av vidareförädlingen av ämnena som kommer att äga rum i Sverige. I den mån bearbetningen av Stålverk 80:s ämnen kommer att ske vid andra svenska stålverk förefaller det rimligt att anta att den utbyggnad som då skulle krävas vid dessa stålverk kommer att ersätta andra utbyggnadsplaner, åtminstone delvis. Om Stålverk 80:s ämnen skulle exporteras till kontinentala verk, såsom ursprungligen angivits, skulle de i första hand ersätta en utbyggnad av den metallurgiska kapaciteten på kontinenten. Om denna vidarebearbetning förläggs till Sverige i stället, kommer svenska handelsstålverk att få en större del i expansionen på den europeiska marknaden än som annars skulle ha varit fallet. Å andra sidan är det tveksamt i vilken grad detta skulle utgöra ett nettotillskott till den svenska produktionskapaciteten, om man samtidigt begränsar den kapacitetsökning som annars skulle ha ägt rum på annat håll.

Var i Sverige de nya valsverken så småningom kommer att ligga och vem som kommer att äga dem är för närvarande oklart. Men det spelar heller ingen avgörande roll för prognosen rörande produktions- och investeringsvolym, etc. Viktig är emellertid den bedömning som ligger i botten, nämligen att man kan vänta en betydligt högre grad av samordning mellan företagen i den framtida utbyggnaden av den svenska stålindustrin än hittills. I och med att den ursprungliga tanken om enbart ett ämnesstålverk i Luleå har släppts, förefaller det naturligt att betrakta Stålverk 80 som basen för den framtida utbyggnaden, i vilken andra företag specialiserar sig på olika typer av vidareförädling av både egna och Stålverk 80:s ämnen.

¹ Siffran grundas på uppgifter från Jernkontoret om genomsnittliga priser på vissa huvudprodukter samt uppgifter från Svensk Järnstatistik (1975:2) om produktionens fördelning på produktslag.

10.8.2.2 *Lägre prognosalternativ — handelsstål*

Mot bakgrund härav har IUI i det lägre av två produktionsalternativ antagit att den första halvan av Stålverk 80 samt ett därtill hörande valsverk kommer att uppföras före 1980. Dessutom förutsätts ytterligare ett valsverk komma att byggas för att ta hand om ämnen från dels NJA, dels andra stålverk. Dessa valsverks kapacitet beräknas motsvara nästan hela den produktion som kommer från Stålverk 80 och förutsätter en relativt liten ökning av exporten av ämnen. Stålugnskapaciteten i handelsstålverken väntas öka genom redan genomförda investeringar (som dock inte till fullo påverkat produktionen 1974) med 1,2 milj. ton fram till 1980 (förutom med 2 milj. ton i Stålverk 80). Därutöver väntas inga kapacitetshöjande investeringar i stålverken; dock räknar IUI med att en betydande del av den befintliga kapaciteten ersätts med nya ugnar, främst LD-ugnar. Ingen ny masugnskapacitet utanför Stålverk 80 väntas i detta lägre prognosalternativ tillkomma under perioden.

Tonnagemässigt, dvs. räknat i ton råstål, skulle detta innebära en ökning från 4,2 milj. ton handelsstål 1974 till 7,4 milj. ton 1980. Den genomsnittliga årliga tillväxten av produktionen av råstål för handelsståltillverkning skulle således bli 9,9 %. På grund av en viss förskjutning av produktsortimentet mot mera högförädlade produkter inom ramen för den redan befintliga kapaciteten skulle man förvänta sig en något snabbare ökning av förädlingsvärdet än av tonnaget. Å andra sidan väntas förädlingen av ämnen från Stålverk 80 inte bli så långtgående som genomsnittet idag. Det förefaller därför rimligt att anta att produktionen av handelsstål kommer att öka med ca 9,9 % per år i genomsnitt fram till 1980 både värdemässigt och tonnagemässigt.

Denna tillväxttakt kan jämföras med företagens planer enligt enkäten, nämligen 13,3 % för både förädlingsvärde och saluvärde. Häri inkluderas dock 4 milj. ton ämnen vid Stålverk 80. Om Stålverk 80 exkluderas blir den planerade expansionen 7,9 % per år för förädlingsvärdet och 7,2 % per år för saluvärdet. Detta skulle alltså representera handelsstålverkens bedömning av marknadsutsikterna under antagande att Stålverk 80:s ämnen skulle exporteras och ersätta motsvarande ökning i ämnesproduktionen på den europeiska kontinenten. Detta kan synas något optimistiskt med hänsyn till att en kraftig minskning av leveranserna till varvsindustrin både i Sverige och utomlands förefaller oundviklig. 1974 gick nära $\frac{1}{4}$ av handelsstålproduktionen till varvsindustrin. För att kompensera ett leveransbortfall dit på kanske 300 000 ton krävs relativt kraftiga ökningsstakter inom byggnadsindustrin verkar också återhållande på efterfrågan på stål. En kraftig expansion av efterfrågan på stål från verkstadsindustrin, den störste avnämaren, är därför nödvändig för att stålproduktionen skall kunna öka i den prognosticerade takten.

När det gäller exporten väntar sig handelsstålverken en ökningstakt på 8,8 % som överstiger saluvärdets (7,2 %) även om Stålverk 80 frånräknas. För att få avsättning även för produktionen i Stålverk 80 förefaller det nödvändigt att exporten ökar ytterligare. Om man räknar med att $\frac{2}{3}$ av de

valsade produkterna från Stålverk 80 och därtill hörande valsverk kommer att exporteras, skulle denna exportvolym utgöra ca 1,7 miljarder kr i 1974 års priser. Den totala exportvolymen för handelsstål skulle då stiga med nästan 20 % per år i genomsnitt under perioden. Denna siffra kan förefalla hög, men man får komma ihåg att bakom den, och bakom hela Stålverk 80, ligger tanken att en del av den kontinentala stålindustrins expansion förläggs till Sverige. Exportens andel av salutillverkningsvärdet i handelsstålverken skulle härigenom öka från 31 % 1974 till ca 50 % 1980.¹

Beträffande investeringsvolymen i handelsstålverken har IUI utgått från enkätresultaten men justerat dessa i enlighet med de antaganden om produktionskapacitetens förändring som redovisats ovan. Enligt IUI:s beräkningar skulle de totala investeringarna i handelsstålverken uppgå till ca 7,2 miljarder kr i 1974 års priser under perioden 1975—1980. Även i detta högre prognosalternativ förutsätts kapacitetsexpansionen ske i huvudsak som komplement till Stålverk 80.

10.8.2.3 Högre prognosalternativ — handelsstål

Ett högre prognosalternativ för handelsstålverkens del skulle, förutom utbyggnaden av halva Stålverk 80 och tillhörande valsverk, innefatta även en viss ökning av masugnskapaciteten utanför Stålverk 80 samt en ökning av kapaciteten i de två nya valsverk som förutsätts även i det lägre alternativet. Stålugnskapaciteten bedöms dock inte behöva ökas utöver vad som tillkommer redan i det lägre prognosalternativet, utan råstålsproduktionen ökar genom ett högre kapacitetsutnyttjande.

I det högre prognosalternativet skulle råstålskapaciteten i handelsstålverken bli ca 7,8 milj. ton. Genom en ökad vidareförädling skulle förädlingsvärdet öka något snabbare än produktionen. Vidare förutsätts en något ökad export i förhållande till det lägre alternativet. Exportens andel av salutillverkningsvärdet blir trots detta något lägre (48 % mot 50 % i det lägre alternativet). Leveranserna till hemmamarknaden förutsätts öka med 6,6 % per år i stället för 4,1 % som i det lägre alternativet. Detta torde medföra en viss imports substitution. Investeringsvolymen väntas bli 8,1 miljarder kr i 1974 års priser, dvs. 900 milj. kr större än i det förra alternativet. Detta skulle innebära en procentuell årlig ökning av investeringarna med 33 % från 1974 års nivå (förutsatt en kontinuerlig ökningstakt).

10.8.2.4 Specialstål

När det gäller specialstål är prognosen betydligt enklare än för handelsstål i det avseendet att Stålverk 80 inte direkt påverkar beräkningarna. Som nämnts tidigare svarade specialstålverken 1974 för ca 62 % av salutillverkningsvärdet i branschen. Medan handelsstålverken 1974 exporterade ca 31 % av sin produktion, var motsvarande siffra för specialstålverken 62 %.² Nära 80 % av exporten var specialstålprodukter.

Enligt enkäten väntar sig specialstålverken en produktionsökning med

¹ Detta implicerar i sin tur en tillväxttakt i handelsstålverkens leveranser till hemmamarknaden med 4,1 % per år.

² Exportsiffrorna grundas på uppgifter från enkätmaterialiet.

7 % i genomsnitt per år, mätt i saluvärde i 1974 års priser. Exporten väntas öka något snabbare, nämligen med 8,5 %. Detta implicerar en ökning av leveranserna till hemmamarknaden med 4,3 % per år, vilket resulterar i att exportens andel av salutillverkningsvärdet stiger från 62 till 67 %.

Emellertid beror nästan hela produktionsökningen på en ökad förädlingsgrad; enligt de uppgifter som IUI erhållit har inget av de större specialstålverken för avsikt att nämnvärt öka sin råstålskapacitet före 1980. En viss ökning av ämnesproduktionen kan dock väntas genom en fortsatt övergång till stränggjutning, vilken ger ett högre materialutbyte. Men i övrigt fortsätter trenden mot att de svenska specialstålverken genom en ökad vidareförädling får allt mer karaktär av verkstadsindustri med en långt driven specialisering.

För att denna ökade förädlingsgrad skall nås räknar IUI med ett investeringsbehov på 3,8 miljarder kr i specialstålverken under perioden 1975—1980, dvs. ca 630 milj. kr i genomsnitt per år. Som jämförelse kan nämnas att investeringarna under 1974 var ca 420 milj. kr i specialstålverken.¹

Den svenska specialstålsproduktionen är i mycket hög grad baserad på skrot som råvara. Det är svårt att säga i vilken grad farhågor rörande den framtida tillgången på skrot kan ha reducerat företagets benägenhet att öka sin råstålskapacitet. Det förefaller emellertid rimligt att anta att en större del av den framtida specialstålsproduktionen än som nu är fallet kommer att vara baserad på råjärn. Med tanke på detta samt på behovet av att så småningom ersätta vissa av de små, äldre masugnarna synes det rimligt att vänta sig inte bara ersättande av dessa masugnar utan även en viss kapacitetshöjning. Huruvida en sådan expansion kan komma till stånd före 1980 är dock osäkert. Trots detta har IUI som högre prognosalternativ för specialstålverk valt en ökning av masugnskapaciteten med 300 000 ton, kombinerad med motsvarande ökning i stålugns- och valsverkskapacitet. Härigenom skulle produktionen öka med ca 8,7 % i stället för ca 6,7 % i det lägre alternativet. Om investeringskostnaden för denna kapacitetsökning kan uppskattas till ca $\frac{2}{3}$ miljarder kr, skulle det totala investeringsbehovet i specialstålverken vara 4 465 milj. kr under perioden 1975—1980.

Även i detta fall antas exporten öka betydligt snabbare än produktionen. Exportens andel av salutillverkningsvärdet i specialstålverken skulle därmed stiga till 69 %. Leveranserna till hemmamarknaden antas i detta fall öka med ca 5,1 % per år (jämfört med 4,3 % i det lägre alternativet).

10.8.2.5 *Sammanfattning av prognosen för järn- och stålverken*

Som framhållits ovan är handelsstålverkens planer fram till 1980 mycket starkt beroende av Stålverk 80. På grund av de ändrade planerna avseende Stålverk 80 efter det att enkätsvaren inkommit har IUI tagit kontakt med alla de största företagen vid årsskiftet 1975—1976. De ändringar i företagets planer som därvid framkommit har tagits med i vår bedömning.

Det är emellertid viktigt att påpeka att IUI vid denna bedömning har

¹ Om man tänker sig att motsvarande belopp investeras genom kontinuerligt stigande investeringar skulle ökningstakten från 1974 års nivå bli 10,7 %.

utgått från att Stålverk 80 kommer att byggas ut i den takt som angivits ovan. IUI har därför inte sökt bedöma lönsamheten i detta projekt med hänsyn till Sveriges internationella konkurrenskraft, det internationella utbudet, den framtida prisutvecklingen etc. Därför kan det hända att det just för handelsstålsektorns del blir stora avvikelser mellan planerad kapacitet och faktisk produktion.

Även specialstålverkens planer har vid årsskiftet 1975—1976 kollationerats och korrigerats av IUI via kontakter med de större företagen. Eftersom nära två tredjedelar av specialstålverkens produktion exporteras, är produktionsvolymen mycket starkt beroende av aktivitetsnivån inom OECD-länderna. Den för närvarande mycket låga aktivitetsnivån i dessa länder är förmodligen en av de viktigaste faktorerna bakom den blygsamma ökningen av råstålskapaciteten i företagens planer. I detta avseende innebär företagens planer en klar uppbromsning av kapacitetsökningstakten under den senaste 10-årsperioden. Den ökade satsningen på vidareförädling vittnar också om en relativt försiktig strategi. Det är inte osannolikt att en kraftig ökning av den ekonomiska aktiviteten inom OECD-området snart skulle leda till att företagens planer överträffades — förutsatt att inte protektionistiska åtgärder i vissa länder omöjliggör en sådan expansion. I tabell 10:24 ges en sammanställning av de ovan diskuterade antagandena. Dessutom presenteras en sammanvägning av delprognoserna för handels- och specialstål. I tabellen redovisas även uppgifter för ferrolegerings- och övriga metallverk samt för hela branschen, vilka kommenteras i följande avsnitt.

Som framgått ovan innebär de olika antagandena en mycket snabb tillväxt i järn- och stålverken fram till 1980. Råstålskapaciteten väntas öka med 7,8 % per år i det lägre och 9,1 % per år i det högre prognosalternativet. Under perioden 1965—1974 var denna tillväxttakt 2,7 % per år. Mätt i förädlingsvärde väntas tillväxten bli ännu något snabbare, vilket beror på förskjutningen mot mera högförädlade produkter inom specialstålverken.

En förutsättning för att produktionen skall kunna öka i så hög takt är naturligtvis att exporten ökar snabbare än tidigare. Exportsiffrorna är dock att tolka mera som en utbudsprognos än som IUI:s bedömning av avsettningsmöjligheterna. Exportvolymen har i prognosen framkommit som skillnaden mellan produktion och hemmamarknadsefterfrågan. Skillnaden i produktionsvolym mellan de båda alternativen är dock så stor att exporten måste ökas snabbare i det högre alternativet, trots en snabbare ökning i hemmamarknadens efterfrågan. Som framgår av tabellen är det främst exporten av handelsstålprodukter som väntas expandera kraftigt. Vissa handelsstålvaror som i dag importeras kan också komma att ersättas med inhemsk produktion.

En annan förutsättning för den kraftigt ökande produktionen är en stor investeringsvolym. Enligt IUI:s prognos måste investeringarna öka med 20—25 % om året från 1974 års nivå fram till 1980.¹

Beträffande arbetsproduktiviteten pekar enkätresultaten implicit på ett

¹ I modellen har vi dock inte förvandlat ökningen i investeringsvolymen till en jämn tillväxttakt, vilket skulle ha gett en orimligt hög investeringsnivå 1980.

Tabell 10:24. *Sammanfattning av prognosen för järn-, stål- och metallverk.*
1974 års priser.

	Produktionsvolym				Export		Totala investeringar 1975—1980 milj. kr	Arbetspro- duktivitet Genomsnittlig årlig öknings- takt 1974—1980 %
	Råstål		Förädlingsvärde		1980 milj. kr	Genomsnittlig årlig öknings- takt 1974—1980 %		
	1980 milj. ton	Genomsnittlig årlig öknings- takt 1974—1980 %	1980 milj. kr	Genomsnittlig årlig öknings- takt 1974—1980 %				
<i>Handelsstålverk</i>								
Lägre prognos	7,4	9,9	3900	9,9	4090	18,9	7165	..
Högre prognos	7,8	10,9	4260	11,6	4260	19,7	8055	..
<i>Specialstålverk</i>								
Lägre prognos	1,9	1,5	4730	6,7	6170	8,5	3785	..
Högre prognos	2,2	4,0	5290	8,7	7170	11,2	4465	..
<i>Järn- och stål- verk, totalt</i>								
Lägre prognos	9,3	7,8	8630	8,1	10260	11,9	10950	7,3
Högre prognos	10,0	9,1	9550	9,9	11430	13,9	12520	8,0
<i>Ferrolegerings- verk och övriga metallverk</i>								
Lägre prognos	1770	7,3	1770	6,2	1200	5,0
Högre prognos	1830	7,9	1770	6,2	1600	6,0
<i>Järn-, stål- och metallverk, totalt</i>								
Lägre prognos	10400	8,0	12030	10,3	12150	6,6
Högre prognos	11380	9,6	13200	12,0	14120	7,3

förädlingsvärde per arbetstimme 1980 på 79 kr (i 1974 års priser). Eftersom arbetsproduktiviteten 1974 var 60 kr/timme, innebär detta en ökning med 4,8 % i genomsnitt per år. Detta är en långsammare ökningstakt än under perioden 1965—1974, då den var 5,9 %.

Bland annat på grund av den högre kapitalintensiteten är arbetsproduktiviteten högre i handelsståltillverkning än i specialståltillverkning. 1974 var förädlingsvärdet 69 kr/timme i handelsståltillverkning och 55 kr/timme i specialståltillverkning. För 1980 väntar sig företagen enligt enkäten en arbetsproduktivitet av 86 respektive 75 kr/timme, vilket innebär en ökningstakt på 3,8 respektive 5,3 % i genomsnitt per år. Att förädlingsvärdet per arbetstimme i fasta priser skulle öka långsammare i handelsståltillverkning än i specialståltillverkning förefaller dock osannolikt mot bakgrund av den tilltänkta expansionen i Stålverk 80 (dvs i de mest kapitalintensiva delarna av branschen), samtidigt som specialstålföretagen satsar på de relativt arbetsintensiva leden längst fram i förädlingskedjan. Enligt IUI:s bedömning borde därför arbetsproduktiviteten öka snabbare i handelsstålverken än i specialstålverken fram till 1980.

Samtidigt borde den mycket snabba ökningen av tonnage av handelsstål i förhållande till specialstål också innebära en förskjutning av produktionen i branschen till de delar som har den högsta arbetsproduktiviteten. Båda dessa faktorer, dvs. både förskjutningen inom handelsstålsektorn och den mellan handels- och specialstålsektorerna, talar för en hög ökningstakt av arbetsproduktiviteten. Utvecklingen inom specialstålsektorn pekar emellertid åt motsatt håll.

Eftersom ökningstakten 5,9 % per år för hela järn-, stål- och metallverkssektorn under perioden 1965—1974 nåddes trots en nära dubbelt så snabb ökning av tonnage för specialstål som för handelsstål, borde rimligtvis arbetsproduktiviteten under perioden 1974—1980 öka något snabbare. IUI antar därför i den lägre prognosen att ökningstakten blir 7,3 % per år, dvs. snabbare än under perioden 1960—1974. Eftersom det i det högre prognosalternativet i första hand är de kapitalintensiva delarna av både handels- och specialstålsektorn som expanderar, antar IUI här en ännu något snabbare ökning av arbetsproduktiviteten, nämligen 8,0 % per år.

10.8.3 Ferrolegeringsverk och övriga metallverk

Vad beträffar dessa delbranscher baseras IUI:s bedömning nästan uteslutande på enkätresultaten. Vissa ferrolegeringsverk redovisar mycket expansiva planer för både produktion och export, medan övriga metallverk väntar sig en mycket blygsam tillväxt. Sammanlagt för dessa delbranscher räknar IUI i det lägre av de två alternativen med en tillväxttakt av 7,3 % i genomsnitt per år för förädlingsvärdet och 6,2 % för exporten. Investeringarna väntas uppgå till ca 200 milj. kr i genomsnitt per år i 1974 års priser, och arbetsproduktiviteten väntas öka med 5,0 % om året.

I det högre tillväxtalternativet (det s. k. industriexpansiva) räknar IUI bl. a. med att den planerade utbyggnaden av aluminiumverket i Sundsvall kommer till stånd. Lönsamheten i detta projekt är i hög grad beroende av vilken framtida prispolitik som kommer att föras beträffande elenergi, av

Tabell 10:25. *Järn-, stål- och metallverk 1965—1980*

Fasta priser

	Procentuell förändring per år				
			1974—1980		
	1965— 1970	1970— 1974	Planer	IUI:s kalkyl	
		O-alt.		I-alt.	
Produktion	4,4	3,5	9,5	8,0	9,6
Sysselsättning					
Personer	—0,7	0,5	3,0	2,2	3,0
Timmar	—1,9	—1,7	2,4	1,4	2,2
Produktion per arbetad timme	6,4	5,3	7,0	6,6	7,3
Export	9,3	8,6	11,1	10,3	12,0
			1975—1980		
	1965— 1969	1970— 1974	Planer	IUI:s kalkyl	
				O-alt.	I-alt.
Investeringar genomsnitt per år Index 1974=100	92	101	216	230	264

utvecklingen på världsmarknaden för aluminium, samt av hur snabbt ny teknologi för aluminiumframställning kan bli tillgänglig. På grund av den pågående utbyggnaden av aluminiumsmältverk i bl. a. flera u-länder med tillgång till billig naturgas förefaller det sannolikt att en svensk utbyggnad skulle kräva någon form av statliga insatser, antingen via elprissättning eller via kapitaltillskott. Dessa i sin tur förefaller mera sannolika inom ramen för en medveten stark satsning på industriell expansion än i det offentlig-expansiva alternativet.

I det industriexpansiva alternativet ökar således produktionen med 7,9 % i genomsnitt per år och arbetsproduktiviteten med 6,0 % per år. Investeringarna uppgår till 265 milj. kr per år. Däremot förutses ingen ökning av exporten i jämförelse med det förra alternativet, främst därför att den ökade produktionen antas ersätta import.

10.8.4 Sammanfattning av prognosen för hela branschen

I tabell 10:25 redovisas prognosen för hela branschen i sammandrag. För alla de redovisade variablerna noteras kraftiga ökningar i förhållande till tidigare perioder. Investeringarna fördubblas, medan produktionstillväxttakten mer än fördubblas. Exporten fortsätter att växa snabbare än produktionen, men skillnaden blir mindre än hittills. Arbetsproduktiviteten ökar något snabbare än tidigare, men trots detta ökar sysselsättningen mätt i både antal personer och timmar, i motsats till tidigare perioder. Till följd av den snabba expansionstakten är järn-, stål- och metallverken den bransch som har den största relativa ökningen av alla branscher av både produktionen (8,0—9,6 % i genomsnitt per år) och sysselsättningen (ökning med 2,2—3,0 % per år i antal anställda).